

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **113972** (13) **U**
(51) МПК (2016.01)
A61K 36/00
A61P 11/00

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: u 2016 08321	(72) Винахідник(и): Нежувака Валентина Володимирівна (UA)
(22) Дата подання заявки: 28.07.2016	(73) Власник(и): ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЛІКТРАВИ", Київське шосе, буд. 21, м. Житомир, Житомирська обл., 10001, Україна (UA)
(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: 27.02.2017	(74) Представник: Боровик Петро Антонович, реєстр. №166
(46) Публікація відомостей про видачу патенту: 27.02.2017, Бюл.№ 4	

(54) ФІТОКОМПОЗИЦІЯ ДЛЯ НОРМАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ВЕРХНІХ ДИХАЛЬНИХ ШЛЯХІВ

(57) Реферат:

Фітокомпозиція для лікування або профілактики синуситів містить первоцвіту траву, липи квітки, буквиці траву, звіробою траву, евкаліпта листя, шавлії листя.

UA 113972 U

Корисна модель належить до традиційних композиційних засобів з компонентами рослинного походження лікувальної або профілактичної дії, які зокрема сприяють нормалізації функціонального стану верхніх дихальних шляхів, зокрема біляносових пазух та профілактики синуситів, попереджають розвиток ускладнень, поліпшують носове дихання, знімають набряки.

Заявнику відомо наступні композиції з компонентами рослинного походження, які використовуються для нормалізації функціонального стану верхніх дихальних шляхів.

Відомо назальну композицію для лікування риніту, алергічного нежиттю або синуситу [заявка МХ 2012008419 А, опублікована 20.01.2014]. Композицію представлено у вигляді спрею, крапель або у рідкій формі. Композиція містить камфору як терпеноїди, хлорбутанол, ментол, вазелін та/або натуральне масло мигдалю та/або їх суміш як мінеральне масло, корицю та евкаліпт.

Недоліком відомої композиції є відсутність компонентів для здійснення комплексної терапії захворювань верхніх дихальних шляхів, зокрема, синуситу, а також наявність компонентів нерослинного походження.

Також відомо спосіб лікування риніту за патентом RU 2 483 743 С1, опублікованим 10.06.2013. При цьому використовують фітокомпозицію для промивання носу, яка являє собою водний настій листя шавлії, квіток ромашки та листя подорожника. Спосіб дозволяє підвищити лікувальний ефект за рахунок антисептичної, протизапальної, муколітичної дії фітокомпонентів та заміщення патологічної мікрофлори на нормальну, природної стимуляції процесів імунітету при зменшенні навантаження від ліків та ризику розвитку побічних ефектів.

Проте використання такої фітокомпозиції також не призводить до комплексного лікування верхніх дихальних шляхів та нормалізації функціонального їх стану через відсутність компонентів з противірусною, болезаспокійливою, жарознижуючою, протиалергічною, дезінтоксикаційною та загальнозміцнюючою дією.

Фітокомпозицій, які були б близькі заявленій фітокомпозиції за сукупністю суттєвих ознак, не знайдено.

В основу корисної моделі поставлено задачу створити фітокомпозицію для нормалізації функціонального стану верхніх дихальних шляхів завдяки включенню до її складу компонентів рослинного походження, які забезпечують комплексну терапію верхніх дихальних шляхів, зокрема, при лікуванні синуситів.

Поставлена задача вирішується таким чином, що фітокомпозиція для лікування або профілактики синуситів містить первоцвіту траву, липи квітки, буквиці траву, звіробою траву, евкаліпта листя, шавлії листя у наступному співвідношенні, мас. %:

первоцвіту трава	20 - 30
липи квітки	15 - 25
буквиці трава	10 - 20
звіробою трава	5 - 15
евкаліпта листя	10 - 20
шавлії листя	10 - 20.

У переважному варіанті виконання корисної моделі фітокомпозиція містить зазначені компоненти у наступному співвідношенні, мас. %:

первоцвіту трава	25
липи квітки	20
буквиці трава	15
звіробою трава	10
евкаліпта листя	15
шавлії листя	15.

У ще одному переважному варіанті виконання корисної моделі фітокомпозиція містить суміш зазначених компонентів у подрібненому вигляді зі ступенем подрібнення у межах від 5600-180 мкм.

У ще одному переважному варіанті виконання корисної моделі фітокомпозиція містить суміш зазначених компонентів у фільтр-пакеті або у пачці з внутрішнім пакетом.

Причинно-наслідковий зв'язок між сукупністю ознак, що заявляються, та технічним результатом при їх застосуванні існує наступний.

Відомо, що фармакологічна дія і, відповідно, терапевтичний ефект фітокомпозиції обумовлений збалансованим складом груп біологічно активних речовин, що містяться в окремих її компонентах. При цьому при створенні фітокомпозиції для нормалізації функціонального стану верхніх дихальних шляхів, зокрема для лікування синуситів, в основу було поставлено те, що для цього необхідне проведення комплексної терапії, яка повинна включати наступні її види:

- протизапальну терапію, зокрема загальну та місцеву, яка переслідує кілька цілей: усунення запалення слизової оболонки порожнини носа і навколоносових пазух, а також відновлення вентиляції та дренажу навколоносових пазух, у тому числі проявляючи і протинабрякову дію;

- секретолітичну терапію, завдяки якій відбувається стимулювання келихоподібних клітин та серозно-слизових залоз, що призводить до зниження в'язкості секрету та зменшенню товщини його шару на слизовій оболонці навколоносових пазух;

- секретомоторну терапію, завдяки якій при посиленні моторної активності миготливого епітелію відновлюється природне очищення дихальних шляхів. При цьому відбувається активація діяльності війок миготливого епітелію слизової оболонки навколоносових пазух, в результаті чого збільшується частота удару війок і зростає швидкість евакуації секрету (слизу) з навколоносових пазух;

- антибактеріальну та противірусну терапію, яка дозволяє уникнути розвитку запальних процесів, які можуть бути спровоковані бактеріальними та вірусними інфекціями та при яких в пазухах виникають застійні явища, які є сприятливим середовищем для розвитку мікроорганізмів;

- болезаспокійливу терапію, завдяки якій зменшуються больові відчуття при різких поворотах і нахилах голови, а також відчуття дискомфорту в області носа, перенісся або над очницею. При відсутності такої терапії в міру прогресування процесу біль стає менш локалізованим та розповсюджується на всю голову;

- жарознижувальну терапію, яка дозволяє уникнути підйому температури, що супроводжує гострий синусит (до 39 °C) або протікання хронічного запального процесу на тлі субфебрильної температури;

- антиалергійну терапію. При лікуванні синуситів необхідно враховувати і алергічну складову цього захворювання: алергічна реакція на різні речовини може спровокувати розвиток вазомоторного риніту, при якому також набрякає слизова оболонка навколоносових пазух, що в свою чергу може стати причиною синуситу;

- дезінтоксикаційну терапію. Будь-який запальний процес супроводжується утворенням ендотоксинів, які призводять до загальної інтоксикації організму, при цьому можуть спостерігатися висока стомлюваність, нездужання, загальна слабкість, порушення сну і зниження апетиту.

- терапію, яка підвищує захисні сили організму та поліпшує обмінні процеси. Причиною різних захворювань запального характеру, в тому числі і синуситів, є різні хвороботворні мікроорганізми, які потрапляють в організм людини та стрімко розвиваються, вражаючи різні органи, починаючи з лицьової частини людини. Захисним бар'єром проти цих мікроорганізмів є імунна система людини. Послаблює ж імунну систему недостатність вітамінів, мікро- і макроелементів.

Тобто було поставлено задачу підбору рослинних компонентів, які у комплексі надають фітокомпозиції властивостей, зазначених вище, а саме проведення усього комплексу терапії. При цьому визначення кількісного складу кожного з рослинних компонентів було здійснено суто дослідним шляхом з врахуванням необхідності дотримання мінімальної та максимальної кількості біологічно активних речовин кожного типу, тобто отримання збалансованого складу фітокомпозиції, необхідного для отримання стабільного лікувального або профілактичного ефекту з одного боку, та уникнення надлишку біологічно активних речовин у організмі людини при прийманні приготованої фітокомпозиції, що може призвести до виникнення таких побічних ефектів як тахікардії, нудоти, підвищення тиску, розладів травної та нервової системи тощо.

Результати дослідження з визначення кількісного та якісного складу фітокомпозиції, яке було здійснено з врахуванням зазначеного вище, наведено у таблиці. Зокрема таблиця містить перелік біологічно активних речовин для кожного з компонентів фітокомпозиції та їх вплив на організм людини. Відповідно до таблиці, при формуванні складу фітокомпозиції було враховано те, що ефірні олії трави первоцвіту мають болезаспокійливу дію, тому цей компонент фітокомпозиції є необхідним для усунення головного болю, який виникає при синуситах. Також листя та квітки трави первоцвіту містять до 5% аскорбінової кислоти, що дозволяє забезпечити вітамінну, загальнозміцнюючу, антиоксидантну дію та поліпшення обмінних процесів при застосуванні фітокомпозиції завдяки цьому компоненту. Гіперіцин, який містить звіробою трава, проникаючи в уражені вірусом клітини, руйнує їх разом з вірусом, тому його дія, як рослинного антибіотика, є ефективною при різних ЛОР-захворюваннях, у тому числі при гнійних гайморитах. Також антибіотичну дію спричиняє буквиці трава, яка зокрема відома тим, що при лікуванні гаймориту ефективним є промивання носу водними настоями буквиці або вдихання порошку висушеної рослини, тому буквицю називають «м'який антибіотик» широкого спектра дії. При цьому буквиці трава у комбінації з листями шавлії підсилюють дію один одного, тому доцільне їх

застосування саме у комбінації. Також компоненти ефірної олії листя шавлії є ефективними відносно стафілококів, стрептококів та іншої грампозитивної мікробної флори, тому її застосування є доцільним з точки зору бактерицидної та противірусної активності. Також компоненти ефірної олії листя евкаліпта є ефективними відносно стафілококів, стрептококів (різних штамів), гнійних і анаеробних бактерій, що забезпечує бактерицидну та бактеріостатичну дію у комплексі з іншими компонентами. Ефірна олія евкаліпта разом з ефірною олією шавлії здатні повністю стерилізувати повітря в закритому приміщенні. Це поєднання використовується як найбільш ефективний засіб в лікуванні інфекцій дихальних шляхів.

Виготовлення фіто композиції, відповідно до корисної моделі, можна здійснювати наступним чином.

Фітокомпозицію готують з рослинної сировини, що зібрана та перероблена за прийнятими технологіями. Готують шляхом механічного змішування подрібнених інгредієнтів у вигляді збалансованої суміші: первоцвіту трава (20-30 %), липи квітки (15-25 %), буквиці трава (10-20 %), звіробою трава (5-15 %), евкаліпта листя (10-20 %), шавлії листя (10-20 %). При приготуванні фітокомпозиції вміст інгредієнтів вибирають, згідно із зазначеними вище інтервалами, у мас. % до отримання сумарного вмісту усіх інгредієнтів до 100 %. Виготовлена таким чином фітокомпозиція може містити зазначені компоненти у наступному співвідношенні, мас. %:

первоцвіту трава	25
липи квітки	20
буквиці трава	15
звіробою трава	10
евкаліпта листя	15
шавлії листя	15.

Фітокомпозиція являє собою рівномірну суміш подрібненої лікарської рослинної сировини з розміром часток 5600-250 мкм для фасування в пачки або 2000-180 мкм для фасування у фільтр-пакети.

Використовують заявлену фітокомпозицію наступним чином.

Приклад 1. Одну чайну ложку фітокомпозиції заливають 200 мл окропу, настоюють 15 хв на водяній бані та 45 хв при кімнатній температурі та проціджують. Дорослі вживають у теплому вигляді по 200 мл 3 рази на день. Одночасно, 3 рази на день, закапують в ніс по 2-3 краплі настою у кожен ніздрю. Курс проводять протягом 3-4 тижнів.

Приклад 2. Один фільтр-пакет фітокомпозиції заливають 200 мл окропу, настоюють в закритому посуді 15-20 хвилин. Дорослі вживають у теплому вигляді по 200 мл 3 рази на день. Одночасно, 3 рази на день, закапують в ніс по 2-3 краплі настою у кожен ніздрю. Курс проводять на протязі 3-4 тижнів.

Таким чином, завдяки комплексній дії зазначених компонентів фітокомпозиція сприяє нормалізації функціонального стану верхніх дихальних шляхів, зокрема, біляносових пазух, та профілактики синуситів, а також попереджає розвиток ускладнень, поліпшує носове дихання та знімає набряки, і може бути рекомендована зокрема як дієтичну добавку до раціону харчування.

Таблиця

Перелік біологічно активних речовин для кожного з компонентів фітокомпозиції та їх дія на організм людини

Найменування компонента	Вміст компонент-та, %	Дія компонента	БАР, яка спричиняє дію
Липи квітки	15 - 25	Протизапальна, потогінна, жарознижувальна	Флавоноїди, ефірна олія, слиз, глікозид тіліацин, вітаміни (аскорбінова кислота, вітамін Е, каротиноїди)
		Протимікробна	Глікозид таліацин, флавоноїди
		Відхаркувальна (секретомоторна), секретолітична	Ефірна олія, слиз
		Протиалергічна, детоксикаційна	Полісахариди (слиз), флавоноїди, дубильні речовини
		В'яжуча	Дубильні речовини
		Імуностимулююча	Весь комплекс БАР

Продовження таблиці

Найменування компонента	Вміст компонент-та, %	Дія компонента	БАР, яка спричиняє дію
Первоцвіту трава	20 - 30	Відхаркувальна (секретомоторна) та секретолітична	Сапоніни, глікозиди (прімулаверін, прімверін)
		Протизапальна, протинабрякова	Глікозиди, вітаміни
		Болезаспокійлива	Ефірна олія
		Вітамінна, загальнозміцнююча, антиоксидантна, поліпшення обмінних процесів	Вітамін С, Е, каротиноїди, мікроелементи
Звіробою трава	5 - 15	Противірусна, антибіотична ("рослинний антибіотик")	Похідні антраценів - гіперіцин та його ізомери
		Протизапальна, протимікробна, зняття запальних процесів, у тому числі гнійних	Весь комплекс БАР (флавоноїди, кумарини, вітаміни, кислоти, сапоніни та інші)
		В'яжуча	Дубильні речовини
Буквиці трава	10 - 20	Протизапальна, жарознижувальна, потогінна	Іридоїди, флавоноїди
		Спазмолітична, болезаспокійлива	Флавоноїди, іридоїди, тритерпенові сполуки, таніни
		Бактерицидна	Флавоноїди, ефірна олія, іридоїди
		Відхаркувальна (секретомоторна)	Тритерпенові сполуки, ефірна олія
		Протиалергічна, дезінтоксикаційна	Полісахариди, таніни, метильовані флавоноїди
		Загальнозміцнююча, імуностимулююча	Вітаміни, мікроелементи
		Репаративна	Флавоноїди, іридоїди, полісахариди, мікроелементи
Шавлії листя	10 - 20	Бактерицидна, противірусна	Компоненти ефірної олії (туйон, карвакрол, тимол), рослинні антибіотики (цирзіліол)
		Протизапальна	Ефірна олія, флавоноїди
		Дезінтоксикаційна	Таніни, флавоноїди
		Секретолітична	Ефірна олія, флавоноїди
		Полегшення больового синдрому	Ефірна олія
		Імуностимулююча	Флавоноїди, вітаміни С, Р, групи В
Евкалипта листя	10 - 20	Бактерицидна та бактеріостатична	Компоненти ефірної олії (цинеол та інші)
		Протимікробна, протизапальна, репаративна	Монотерпени ефірної олії, флавоноїди, таніни

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

- 5 1. Фітокомпозиція для нормалізації функціонального стану верхніх дихальних шляхів, що містить первоцвіту траву, липи квітки, буквиці траву, звіробою траву, евкалипта листя, шавлії листя, у наступному співвідношенні, мас. %:
первоцвіту трава	20-30
липи квітки	15-25
буквиці трава	10-20
звіробою трава	5-15
евкалипта листя	10-20
шавлії листя	10-20.

2. Фітокомпозиція за п. 1, яка **відрізняється** тим, що містить зазначені компоненти, у наступному співвідношенні, мас. %:
первоцвіту трава	25
липи квітки	20
буквиці трава	15
звіробою трава	10
евкаліпта листя	15
шавлії листя	15.
3. Фітокомпозиція за п. 1, яка **відрізняється** тим, що містить суміш зазначених компонентів у подрібненому вигляді зі ступенем подрібнення у межах від 5600-180 мкм.
- 5 4. Фітокомпозиція за п. 3, яка **відрізняється** тим, що містить суміш зазначених компонентів у фільтр-пакеті або у пачці з внутрішнім пакетом.

Комп'ютерна верстка М. Мацело

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Василя Липківського, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут інтелектуальної власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601